

Effektivisering i Sverige – det är vi!

Det kan låta kaxigt men så är det! Det är vi i FSE – Energirådgivarna som äger frågan. Det är vi som vet hur man skall komma någon vart!

Detta inte sagt i syfte att förringa någon annan organisation i landet – precis tvärtom. Vi behövs alla i vår dagliga gärning.

Men det är bara FSE som genom att vara en obunden intresseorganisation av yrkesverksamma personer som kan driva frågan om effektivare energianvändning i hela sin omfattning. Och vi kan visa upp det genom våra konkreta förslag i vår årliga avstämning kallad ”Mera Verkstad”.

Vi kan, vi vet, vi vill. Men vi måste bli fler! Så att vi når ut till fler och att vi syns oftare och tydligare. Styrelsen kommer därför att satsa på en medlemsrekrytering bland flera ”grupper” av intresserade och yrkesverksamma som vi inte nått tillräckligt.

Vi vill ha fler medlemmar bland dem som arbetar inom företag som levererar effektivisering dagligen som konsulter, installatörer, service, underhåll o.s.v. Vi vill ha fler medlemmar bland de grupper som ger råd och förslag t.ex. som energideklaranter. Vi vill ha fler studenter både från utbildning och forskning och som är morgondagens energirådgivare.

Vi erbjuder möjligheter till fortbildning och till nätverkande för att få utbyta erfarenheter. För att ge företagen bättre och mera kunnig personal men också medlemmarna bättre möjligheter att finna jobb och att kunna hävda sina villkor.

Känner Du någon som inte är medlem? Det kan vi ändra på!

”Snacket om klimatförändringar är bara bluff!”

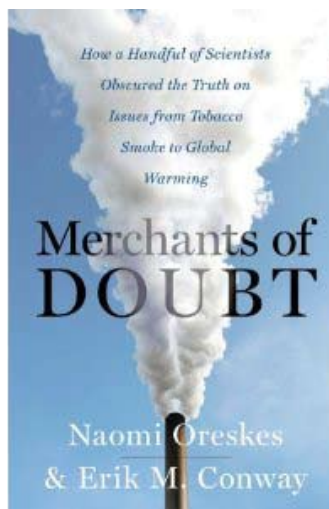
Ni har säkert mött dem! På jobbet, på en konferens, på ett party. De som trosvisst hävdar att allt snack om klimatförändring är överdrivet och en bluff.

De brukar veta säkert att det är så eftersom de läst en artikel eller hört ett föredrag där den andra sidan träder fram. Den andra sidan är en forskare som har en annan förklaring än den som FN:s klimatpanel (IPCC) lagt fram.

Förklaringen, säger de, är antingen att det inte finns något klimatproblem alls eller att den beror på något annat än växthusgaser, t.ex. solfläckar, vattenånga eller något. Ibland erkänner de klimatproblemet men hävdar att det inte är nytt och att vi bara måste anpassa oss till den högre temperaturen – det är inte så farligt och några grader varmare är bara bra på våra breddgrader.

Kom då ihåg att de bluffar men också att de flesta av dem är offer för en bluff! Mekanismen beskrivs bra i en ny bok av Naomi Oreskes och Erik Conway, ”Merchants of doubt”. Det är ganska kuslig läsning som visar hur inte bara klimatförnekelsen utan även frågan om tobakens skadlighet och ozonhålet behandlats på samma sätt (och av samma personer!).

Varför bluffar de? Enkelt

uttryckt det är i vissa företags och länders kortsiktiga intresse att åtminstone fördröja åtgärder som de upplever hotande för deras ekonomi. Ett sätt för dem att nå detta syfte är att sprida tvivel om vad vetenskapen uppnått, d.v.s. att tobak är skadligt, att ozonhålet finns eller att klimatförändringen orsakas av mänsklig aktivitet.

De utnyttjar medias reflexer att ge företrädare åt båda sidor i en debatt. Men det finns inte två sidor! Det finns en vetenskapligt etablerad kunskap (framtagen av 1000-tals forskare) som ställs mot enskilda forskare eller i värsta fall tyckare. Det är inte balans! Det är ett sätt att utnyttja medias rädsla för egna syften.

I den mån det finns en balansfråga så borde den gälla medias framställningar som genom sitt förmenta krav på balans föder obalanserade synsätt vilka i sin tur förlamar en politisk handlingskraft. En handlingskraft som kan se till att vi tar itu med det uppenbara och nödvändiga och gör det massivt. Som t.ex. effektivisering av energianvändningen.

Hans Nilsson
ordförande

<http://www.amazon.com/Merchants-Doubt-Handful-Scientists-Obscured/dp/1596916109>

Energirådgivarnas kongress 3 nov 2010:

Energideklarationer och energieffektivisering – hur hänger det ihop?

Läs mer på sidan 2

Uppdatera dina kunskaper i energieffektivisering!

Nya kurstillfällen i höst.

Läs mer på sidan 3

Prenumerera gratis
på **Energimyndighe-**
tens nyhetsbrev för
energirådgivare!

Kurser för just dina behov?

Har du tips eller önskemål om vilka kurser EnergiRådgivarna skulle kunna arrangera framöver?

Kontakta i så fall styrelsemedlemmen Roland Jonsson,
roland.jonsson@vvsforetagen.se

Energirådgivarnas styrelse:

Hans Nilsson, ordförande
nossinh@telia.com

Jesper Peterson, vice ordförande
jesper.peterson@naturskyddsforeningen.se

Maria Perzon, sekreterare
maria.perzon@bengt Dahlgren.se

Johan Schön, kassör
johan.schon@srv.se

Michael Koucky, ledamot
michael.koucky@koucky.se

Lisa Ossman, ledamot
lisa.ossman@hallbarutvecklingvast.se

Mona Tjernström, ledamot
mona.tjernstrom@sundsvall.se

Kåge Schildt
kage@schildts.se

Ingela Brandén, suppleant
ingela_branden@hotmail.com

Roland Jonsson, suppleant
roland.jonsson@vvsforetagen.se

www.energiradgivarna.com
S:t Göransgatan 84
112 38 Stockholm
tel: 08 - 343245
kansliet@energiradgivarna.com

Fler energieffektiviserare borde bli medlemmar

Det finns många fler Energieffektiviserare än man tror!

Fast många vet inte om att de är energieffektiviserare. De jobbar i företag som levererar effektiv energianvändning till sina kunder genom installationer och service. De jobbar i kommuner och de har hand om offentliga byggnader. De jobbar i köpcentra och i industrier, stora som små. De finns i energibolag och i byggnadsförvaltning.

Nästan varje dag får de frågor av kollegor, kunder, chefer, förbipasserande m.fl. om hur man skall ordna till på bästa sätt för att anläggningen skall bli bättre. De svarar därför att de vet. De svarar efter att ha kollat med någon annan som vet. Och man lyssnar på dem. På så sätt är det vi (och de) som skapar det framtida uthålliga samhället.

Och för varje dag blir vi fler.

Skolor och universitet examineerar ut flera av oss. Därför att vi behövs och vi behöver varandra för att utbyta erfarenheter, för att höja kunskapsnivån, för att skapa uppmärksamhet, för att se till att effektivisering finns på den politiska dagordningen och flyttas upp i prioritet.

STUDENTMEDLEMSKAP

Det är kul att vi har blivit så betydelsefulla MEN vi måste bli fler som också är medlemmar i FSE! Vi gör nu en "drive" för att få fler medlemmar. Vi öppnar också en ny medlemskategori för studenter (halva priset).

Du som redan är medlem är hjärtligt välkommen att hjälpa till. Genom att berätta för kollegor som Du misstänker saknar tillgång till vår gemenskap!

Om de undrar vilka vi är kan Du t.ex. sända dem en kopia av detta nummer av Dialog. Om de undrar vad vi vill så kan Du be dem ladda ned årets upplaga av "Mera (ordnad) Verkstad". Om de undrar hur vi ser ut kan Du säga att de skall komma till årets kongress så att vi får träffas!

Energirådgivarnas kongress 3 nov 2010:

Energideklara- tioner och energi- effektivisering – hur hänger det ihop?

Välkommen till Energirådgivarnas kongress den 3 november i Uppsala. Årets kongress kommer att främst fokusera på energideklARATIONER och på vilket sätt de bidrar eller kan bidra till energieffektivisering. Vi kommer också att ta upp kommunernas åtgärder som syftar till att de skall vara föregångare vad gäller effektivisering.

Energirådgivarna anser att riktmärket för alla åtgärder skall vara att "hälften räcker" d.v.s. att halvera energianvändningen i alla byggnader och att varje tillfälle till förändring skall utnyttjas. För att nå dit är energideklarationerna en viktig del för att uppnå en successiv och målinriktad förbättring.

Boka redan nu in dagen och var med och lyssna på och diskutera med svenska och internationella experter på området.

Mera Verkstad 2010 – ladda ner och läs!

– Vi menar att samhällets makt-havare inom offentliga sektorn verkligen ska ta itu med effektiviseringen i sina egna verksamheter, skriver Hans Nilsson i **Mera**

Ordnad Verkstad, och fortsätter:

"De som äger eller förfogar över byggnader, industri och andra verksamheter som nyttjar energi måste på allvar fundera över hur de kan göra sina anläggningar

bättre. De kommer att spara pengar på det och de blir mindre sårbara för energimarknadens olika nycker."

Ladda ner skriften på Energirådgivarnas hemsida!

http://www.energiradgivarna.com/siteadmin/upload/pdfarkiv/meraordnadverkstad2010_web.pdf

Ur innehållet:

- Vita certifikat – ett effektivt styrmedel
- Bra finansiering till lågriskinvesteringar
- EnergideklARATIONER ska vara färdplaner för hållbarhet och inget fuskverk
- Steg för steg i ett längre perspektiv – målmedvetet och långsiktigt
- Systematiska insatser kan vara mycket lönsamma även i mindre företag
- Bred och djup kompetens – i samverkan
- Kommunerna kan göra mycket mer!
- Energieffektivisering skapar viktiga och varaktiga framtidsjobb

Sedan någon månad tillbaka har vi kört igång hårdjobbet med sektionen för energideklarationer inom Energirådgivarna.

Sektionen för energideklarationer efterlängtd av många i branschen

HÄR FINNS ETT STORT arbete att göra. Den samverkan som vi kan åstadkomma är efterlängtd inte bara av medlemmarna utan också av myndigheter och andra institutioner. Det har vi erfart i våra kontakter med Boverket, Swedac och Swedcert.

Man vill helt enkelt ha en samarbetspartner för att få en återkoppling från det verkliga arbetet på fältet.

ATT ENERGIDEKLARATIONER produceras på löpande band utan platsbesök och utan förslag på åtgärder drar ett löjets skimmer över hela systemet.

Vi vet dock av erfarenhet att mer eller mindre seriösa företag alltid dyker upp på en ny och ibland överhettad marknad. Så var det kanske för ett år sedan, men det är inte läget idag varför vi tror att det är en lämplig tidpunkt att sätta stopp för denna verksamhet.

Det är naturligtvis oerhört viktigt att så sker så att det finns både plats och lönsamhet för de

företag som uppträder seriöst.

KOMMUNER och fastighetsmäklare måste också ta ett ansvar för energideklarationerna.

Kommunerna såtillvida att de verkligen är ett föredöme avseende sina egna fastigheter och att de har genomfört deklARATIONERNA på dem, men också så att de lever upp till sitt ansvar för kontrollen och efterlevnaden av lagen om energideklarationer.

Det är fortfarande mycket stora delar av fastighetsbeståndet som inte deklarerats.

Sveriges Kommuner & Landsting har ett jobb att göra här.

MÄKLARE som uppmanar klienter att avstå från att göra en energideklarationen kan knappast uppfattas som seriösa.

I mäklarens uppgifter ingår att upplysa klienterna om samtliga skyldigheter och rättigheter i samband med en fastighetsöverlåtelse.

Att rekommendera säljaren att rabattera priset på fastigheten

med en summa motsvarande priset för energideklarationen för att därmed överlåta ansvaret på köparen är helt förkastligt.

I STYRGRUPPEN för Energideklarationer ingår Reidar Berglund Svenska Termoträ AB, Robert Steinvall Ramböll, Ingmar Olofsson Energiteamet, Per Abenius Abenius Energi AB, Roland Jönsson VVS-Företagen, Henrik Jönsson Bengt Dahlgren AB samt undertecknad Kåge Schildt Schildts i Åstorp AB.

Tveka inte att kontakta någon av oss om du har synpunkter eller idéer.

VI PLANERAR nu för fullt för Energirådgivarnas kongress 2010 som kommer att ha stor bäring på energideklarationer.

Seminarier och workshops som innehåller både erfarenhetsutbyte och vidareutbildningar tror vi kommer att fylla ett stort tomrum som också stärker samhörigheten i sektionen.

text: Kåge Schildt

Hur går man med i sektionen för energideklarationer?

På www.energiradgivarna.com under "Bli medlem" finns en anmälningstalong. Det går även bra att ringa till vårt kansli på 08-34 32 45.

Frågor om sektionen besvaras av Kåge Schildt kage@schildts.se

Energieffektivisering – här och nu!

ILLUSTRATION: KATI METS

Det händer hela tiden så mycket på energieffektiviseringsområdet att snart sagt ingen kan hålla sig à jour både på bredden och djupet. Men det finns bot!

22-23 september ordnar vi nästa kurs i Stockholm där experter över hela fältet delar med sig av sina kunskaper. Håll utkik på www.energiradgivarna.com där anmälningstalong läggs upp i augusti.

PS. Rekommendera gärna kursen till dina kollegor!

För tredje gången granskar Naturskydds-föreningen Sveriges kommuners klimatarbete. Allra längst av kommunerna har Östersund kommit, följd av Stockholm, Malmö och Växjö.

Kommunerna utvärderas utifrån klimatmål, transporter, samhällsplanering, energiomsättning och kommunens fastigheter.

Klimatindex 2010 baseras på en enkät som skickats ut till Sveriges alla kommunchefer. Till det positiva resultatet hör bland annat att i hälften av kommunerna är mer än 50 procent av kommunens personbilar miljöbilar. 52 kommuner har tuffare byggnormer för energi än lagen kräver. 24 kommuner har mål för energieffektivisering som ligger i linje med eller överträffar EU:s mål på 20 procent till 2020.

Till det mindre positiva hör att förvånansvärt många har inte fyllt i eller vet inte storleken på sin energianvändning samt relativt många kommunerna inte gjort klart alla energideklarationer eller bedriver tillsyn av deklarationer i fastigheter.

Läs hela rapporten www.naturskyddsforeningen.se <<http://www.naturskyddsforeningen.se>>

Energisparprojekt i Borås

Camilla Landén, miljöingenjör och kvalitetssamordnare på Lokalförsörjningskontoret i Borås berättar här om hur man där bedriver sitt arbete med miljö- och energifrågor.

1. Berätta lite om ert arbete.

– Lokalförsörjningskontoret, LfK, arbetar sedan många år tillbaka strukturerat med miljö- och energifrågor. Kontoret har varit kvalitets- och miljöcertifierat sedan 2002. Genom ett nära samarbete med våra förvaltare, projektledare och brukare verkar jag som miljö- och kvalitetssamordnare för att miljö- och energifrågorna kommer med i alla våra processer så att vi får hållbara, kostnadseffektiva lösningar utan att för den skull äventyra inomhusmiljön.

Det innebär bland annat att föra ut kunskap om Miljöstyrningsrådets kriterier för miljöanpassade produkter i storkök, deras kriterier för inomhusbelysning eller för ny- och ombyggnad av lokaler. Jag är också med och representerar Borås Stad i Soluppgång i Väst och Västra Götalandsregionens ”Smart Energy” arbete.

Borås Stad har åtagit sig att

bygga minst 50 kvadratmeter solfångare.

– När vi genomfört årets satsningar kommer LfK att ha ca 160 kvadratmeter solfångare på skolor, daghem i Borås. Ändå återstår mycket att göra för att få med alternativa energikällor i planering och byggande.

– Vi behöver ställa krav på alternativstudier och energiberäkningar och arbeta mer med LCC-kalkyler.

2. Har du några visa ord till andra som arbetar med energieffektivisering?

– Det gäller att orka ta till sig allt nytt som händer och föra ut uppdaterad och korrekt information – oavsett om det handlar om nya typer av belysningskällor, bidragsmöjligheter eller kommande lagkrav. Det kommer att krävas uthållighet, en vilja av att lära av varandra och tålamod för att nå framgång!

frågor: Jesper Peterson

Energikampanj i Borås

Även i Borås fortsätter elanvändningen att öka. För att öka medvetenheten om konsekvenserna av miss-hushållningen med energin genomförde man här i vintras en energispartävling.

Energikampanjen riktade sig till skola/förskola och vård/omsorg där alla kommundelar kunde vara med.

Syftet var att öka kunskapen på arbetsplatserna och ge tips om hur man kan spara energi, till nytta för både ekonomi och miljö.

I februari hade skolor, förskolor och vårdboenden sparat totalt 72,5 MWh, berättar Camilla Landén.

ENERGISPARTÄVLING

För att engagera så många som möjligt i energispartkampanjen ordnades en energispartävling. Alla arbetsplatser inom vård/omsorg och skola/förskola kunde vara med. För att kunna vinna tävlingen och delta i utlottningen av priserna skulle arbetsplatsen ha uppfyllt alla delmål i kampanjen.

Den vinnande kommundelen fick en lekutrustning eller motsvarande till ett värde av 75 000 kronor.

Tre viktiga delmål i Borås:

- Inga standby-förluster.
- Förse alla datorer och skrivare med energisparläge och stäng av skärmen när du lämnar rummet för lunch/möten.
- Inga lampor tända i tomma lokaler.

Camilla Landén från lokalförsörjningskontoret i Borås i färd med att granska uppsättningen av en första solfångare på Liljebergets förskola nu i maj.

Christina Öhman representerade Interactive Institute på EEF:s årsmöte. Här med diplom och blommor och EEF:s ordförande Hans Nilsson. Foto: Jan Lööf/VVS-Forum

Årets framtidsföretag är Interactive Institute

Idérika Interactive Institute utsågs på EEF:s årsmöte 24 maj 2010 till Årets framtidsföretag.

Christina Öhman, forskningsutvecklare på Interactive Institute <http://www.tii.se/>, som var föredragshållare på EEF:s årsmöte 2010, förärdades ett diplom med följande motivering:

”Utnämningen avser en verksamhet som pekar på nya möjligheter att göra en förnuftig energianvändning till morgondagens standard.

Interactive Institute har visat

att en klok, effektiv energianvändning kan göras vacker och åtråvärd genom smart design. Effektiv energianvändning blir till en angelägenhet för såväl hjärnan som för hjärtat och ögat.

Interactive Institutes pionjärsats manar alla företag och deras

produktutvecklare att följa efter så att effektiv energianvändning blir en attraktiv och självklar företeelse i framtiden.”

Interactive Institute har i samarbete med Svenska Institutet en mycket uppmärksammad världsturné. Den finns också på nätet <http://www.visualvoltage.se/>!

Här är några av Interactive Institutes produkter, som alla vill få konsumenten att bli uppmärksam på sin elförbrukning. Läs mer om dem på Interactive Institutes hemsida.w

Kapa kilowatten – så minskar vi förbrukningen av elenergi

Belysningen står på i onödan på många håll, natttid på kontor och i skolor, ja överallt. Varmvattnet är lika hett dygnet runt även om ingen är hemma i huset på hela dagen. Möjligen är detta till glädje för elproducenterna, men knappast för dem som ska betala notan.

Tekniken finns redan för att hjälpa oss att drar ner på onödig elkonsumention.

Om detta talades på ett branschseminarium kallat Kapa Kilowatten, på Nacka Strand i Stockholm den 6 maj. Företrädare för branschorganisationer och företag diskuterade möjligheterna att spara energi med den nya teknik som finns tillgänglig på marknaden.

Ett referat från det mycket innehållsrika seminariet kan läsas på [ceebeel:s](http://www.ceebel.se) hemsida.

ceebeel.se om belysning

Här finns information om forskningsprojekt inom energieffektiv belysning, intressanta länkar, kalendarium och mycket annat!

www.ceebel.se

”Någon drog i en skruv, någon annan slog igång en panna kaffe, men nu är det slut och trevligt har det varit. Om det finns tillräckligt intresse för en fortsättning vet jag inte, men en sak vet jag, att bygga solfångare som att spela bowling, det gäller bara att ha den rätta snitsen.”
<http://24volt.eu/solfangare.php>

Totalprojekt kan halvera energibehovet i lokaler

Beloks modell för energibesparingar i lokaler, Totalprojekt, mer än halverar förbrukningen av el och värme, samtidigt som det är lönsamt för fastighetsägaren, skriver Energimyndigheten i ett pressmeddelande.

Beställargruppen Lokaler, Belok, är ett samarbete mellan Energimyndigheten, Byggherrarna och 15 av Sveriges största lokalfastighetsägare. Sedan 2007 har konceptet Totalprojekt använts i fem kontorsfastigheter, tre sjukhus och två skolor.

– Att genomföra enskilda åtgärder ger sämre resultat än Totalprojekt. Vi ser att det här helhetsgreppet ger 50 procent mer energibesparingar än om man skulle ta sig an lokalerna åtgärd för åtgärd, säger Per-Erik Nilsson, koordinator på Belok.

– Om fem år kan Totalprojekt vara det ledande sättet att energieffektivisera lokaler och därmed nå det mål som riksdagen satte 2006, att halvera energianvänd-

ningen i Sveriges byggnader till 2050, säger Tomas Berggren vid Energimyndigheten.

Brostadens fastighet Getholmen i Skärholmens centrum har precis analyserat mätresultaten.

– Vi går från en total energiförbrukning på 180 kWh/m² år till 80 kWh, säger Bo Matsson, teknisk chef på Brostaden, enligt Energimyndighetens pressmeddelande.

Fastighets AB Brostaden har för övrigt fått utmärkelsen **GreenBuilding Corporate Partner of the year in Europe**. Utmärkelsen är ett bevis på bolagets lyckosamma arbete med energibesparingar. Brostaden har sänkt energianvändningen med i genomsnitt 39% i sina 90 fastigheter.

Räkna med Parasol!

Nu finns ett användarvänligt beräkningsverktyg, ParaSol, tillgängligt för jämförelse av energi- och effektbehov samt innetemperaturer för olika glas- och solskyddslösningar.

ParaSol kan laddas ner gratis på Lunds tekniska högskolas webbplats.

Svenska Solskyddsförbundet ordnar öppna kurser i ParaSol till hösten. I höst anordnas en endagskurs den 20 oktober 2010 på Sheraton Stockholm Hotel, klicka här för kursinfo.

ÖVRIGA ENERGIBERÄKNINGS-PROGRAM, DEROB-LTH OCH SUNSPACE

DEROB-5/8 1/2 är ett dynamiskt och detaljerat energisimuleringsprogram som från början är utvecklat på arkitekturskolan vid University of Texas, Austin, USA och senare vidareutvecklat på LTH. Dess specialitet är att kunna

ta hänsyn till hur solinstrålningen och solavskärmningar påverkar energibalansen i en byggnad.

SunSpace är ett projekteringshjälpmedel för att kunna uppskatta temperaturer samt effekt- och energibehov i olika inglasningar. Programmet är främst tänkt att användas tidigt i projekteringsprocessen.

Bengt Dahlgren bäst på kundstöd till fastighetsägare

Företaget vann EU-priset GreenBuilding Award Europe – Best Endorser som delades ut i april.

I stark europeisk konkurrens har Bengt Dahlgren AB tilldelats utmärkelsen Best Endorser i GreenBuilding Award Europe.

Priset delades ut i Frankfurt den 14 april av Mr Paolo Bertoldi från European Commission.

Nyligen vann Bengt Dahlgren också motsvarande svenska pris; Sweden GreenBuilding Award.

Bengt Dahlgren får utmärkelsen för sitt mångåriga arbete med att minska energianvändningen både inom nybyggnad och befintligt fastighetsbestånd. Utöver direkt konsultstöd har även utbildningsinsatserna riktade mot fastighetsägare uppmärksammats.

– Vi ser priset som en bekräftelse på hur värdefull vår vägledning är för fastighetsägare som vill energieffektivisera och miljömärka sina byggnader, säger Catarina Warfvinge, energi- och miljöchef på Bengt Dahlgren AB.

Lyckad jakt på energitjuvar hos Lindex

Under 2009 minskade modekedjan Lindex sin elanvändning i 85 svenska butiker med 858 MWh.

– Ett lyckat initiativ under 2009 har varit Lindex Energijakt, som samlar alla miljöaktiviteter som sparar el. Bara på ett år har Lindex lyckats minska elanvändningen i 85 svenska butiker med 858 MWh. Målet är att minska elförbrukningen med i genomsnitt 10 procent innan årets slut och Lindex är redan på god väg, säger Sara Winroth, miljöchef på Lindex.

Energismart renoverad miljonprogramslägenhet

Energimyndigheten, Boverket och Naturvårdsverket drar i början av juni igång en ny kampanj: Renovera energismart. Det är en miljonprogramslägenhet som visas upp.

DE TRE MYNDIGHETERNA hoppas att visningslägenheten ska "skapa intresse, ge kunskaper, få besökaren att se möjligheter och bidra till en utvecklande dialog kring energieffektivisering".

I lägenheten finns bland annat exempel på hur man kan halvera energianvändningen i ett flerbostadshus från miljonprogrammet.

Lägenheten visades först på Ejendahls arena, Leksand, 2 – 5 juni på The 5th Global Yes Summit – Rework The World.

KAMPANJEN SKA PÅGÅ 4-5 år och besöka stora bygg- och fastighetsmässor i Sverige. I samband med mässorna kommer myndigheterna att ordna konferenser och seminarier.

Sverige har till år 2020 åtagit sig att minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent. För att lyckas krävs åtgärder på många områden, inte minst inom byggande och bostäder.

Målet för energieffektivisering i bebyggelsen är att den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet i bostäder och lokaler bör minska med 40 procent till år 2020 och med 50 procent till år 2050.

För att nå målen behöver den årliga energianvändningen i byggnads- och fastighetssektorn minska med 30 TWh till år 2020 och 75 TWh till 2050.

Besparingen till år 2020 motsvarar lika mycket energi som 60 000 normalstora flerbostadshus använder.

Energismart renovering kan halvera energianvändningen i miljonprogrammets hus. Hur mycket energi det går att spara vid en renovering beror på byggnadens skick, men också på hur mycket man satsar på energibesparande åtgärder. Tre nivåer på renoveringsåtgärder anges nedan.

Mini: Traditionell renovering där fokus ligger på att upprusta klimatskärmen, installationer och lägenheternas ytskikt så att byggnaden inte förfaller. Kan spara 10 – 15 procent.

Mellan: Traditionell renovering kompletterat med åtgärder som ger relativt god energieffektivisering och lönsamhet. Det är tilläggsisolering av tak och installation av frånluftsventilation med värmepump. Kan spara 30 – 40 procent.

Stor: Utöver ovan nämnda åtgärder på byggnaden förses den med nya fönster, väggar på västfasaden och gavlarna tilläggsisolera samt installeras individuell mätning av tappvarmvatten. Kan spara 50 – 60 procent.

Vad kostar det att inte renovera energismart?

Att inte energieffektivisera i samband med renoveringen kostar också – mycket. Det kan kosta 2675 kronor per kvadratmeter att inte genomföra en energibesparing på 50%. I en byggnad på 2500 kvm innebär det att en investering på 6,7 miljoner kronor i energieffektiviseringsåtgärder kan göras för att uppnå besparingen. Utgångspunkten är att byggnaden hade en energianvändning på 220 kWh per kvm innan renoveringen, energipriset är 1 kr/kWh, energiprishöjning på 5% per år, livslängd 40 år och kalkylränta 8 %.

Varje byggnad är unik, såväl byggnadstekniskt som ur klimathänseende. En renovering påverkar alltid balansen i huset och om den utförs felaktigt kan den leda till problem med fukt, mögel, drag eller buller. Samtidigt har många energieffektiviserande åtgärder en positiv inverkan på inomhusmiljön genom att lägenheterna blir varmare, mindre dragiga och tystare.

Källa: Energimyndigheten

Energibruket.se

Hemsida för Sveriges Ingenjörer, Vinnova och IVL Svenska Miljöinstitutet
En mötesplats för diskussion och innovation om energieffektivisering.
<http://energibruket.se>

Kvicksilverlampor ska bort 2015

Kvicksilverlampor förbjuds 2015. Senast då måste kommunerna se över sin väg- och gatubelysning. Statens Väg och Transportforskningsinstitut, VTI, håller på att undersöka vilka hinder som finns för kommunerna att skaffa sig energieffektivare utomhusbelysning redan idag. Kunskapsbrist om alla nya produkter på belysningsmarknaden samt om hur energieffektiva och hållbara de är på längre sikt, uppges vara ett hinder i dagsläget.

Tipsa Dialog!

Välkomna att tipsa oss om nyheter som kan vara intressanta att läsa om för andra medlemmar i EnergiRådgivarna. Mejla till jesper.petersson@naturskyddsforeningen.se eller till yrsa@bahnhof.se.

Svenskar släcker inte lamporna!

Ett gammalt talesätt på kontinenten är att om någon lämnar ett rum utan att släcka efter sig så är det troligen en svensk. Nu är det belagt som ett faktum i en undersökning av OECD <<http://www.oecd.org/dataoecd/48/55/45079491.pdf>> (se figur här intill).

/Fourfact

